

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 3 Kokous 3/2017

Pöytäkirja

Aika 10.5.2017, klo 10:15–12:15
Paikka Helsinki, Mariankatu 9, neuvotteluhuone Jakovara 1, kellarikerros
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Jäsenet ja (varajäsenet) **läsnä olleet tummennetulla**

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto
Juha Nousiainen, varapuheenjohtaja, Valio Oy

Susanna Ahlström, maa- ja metsätalousministeriö
(Taina Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö)

Jaana Mikkola, Elintarviketurvallisuusvirasto
(Taina Mikkonen, Elintarviketurvallisuusvirasto)

Kirsi Henttu, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
(**Taina-Riitta Seppälä**, Lounais-Suomen aluehallintovirasto)

Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
(Ilkka Pohjamo, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry)

Johan Åberg, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
(**Mikaela Strömberg-Schalin**, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.)

Saara Kupsala, Itä-Suomen yliopisto
(Sari Ung-Lanki, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos)

Jarkko Niemi, Luonnonvarakeskus
(Matti Pastell, Luonnonvarakeskus)

Laura Hänninen, Helsingin yliopisto
(Claudio Oliviero, Helsingin yliopisto)

Kreeta Ranki, Turun yliopisto
(**Anne Melin**, Turun yliopisto)

Mai Kivelä, Animalia ry
(**Heidi Kivekäs**, Animalia ry)

Kati Pulli, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(Maria Lindqvist, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Sanna Nokka, ProAgria Keskusten Liitto ry
(Pirkko Taurén, Faba osk.)

Tuomas Herva, AtriaNauta
(Pirjo Kortesianen, Eläinten terveys ETT ry)

Sari Ristaniemi, SOK
(Matti Kalervo, Kesko Oyj)

Timo Niemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
(Annika Marniemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry)

Satu Raussi, sihteeri, Eläinten hyvinvointikeskus EHK, Luonnonvarakeskus Luke

Kutsuttuina

Kirsti Huovinen, maa- ja metsätalousministeriö
Sari Salminen, Elintarviketurvallisuusvirasto
Seppo Tolonen, Suomen Kuljetus ja Logistiikka ry
Jarkko Lehtisaari, Tuoretie Oy
Petri Ruokonen, HKScan Finland Oy
Timo Tupeli, Oy Snellman Ab

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10:20.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Kokous todettiin ajoissa koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksessa oli paikalla 15 edustajaa sekä kuusi henkilöä kutsuttuina asiantuntijoina. Läsnä olleiden henkilöiden nimet on tummennettu yllä neuvottelukunnan nimelistassa. Pidettiin osallistujien lyhyt esittäytymiskierros.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen (7.3.2017) pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä – eläinsuojelulain uudistuksen tilanne ym.

Ministeriön edustaja kertoi ministerivaihdoksesta. Ministeriö pitää 7.6.2017 eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen linjauksista [tiedostustilaisuuden](#), joka on avoin kaikille. Tavoitteena on, että lakiuudistus lähtee lausuntokierrokselle kuluvan vuoden syksyllä. Edellisen kokouksen jälkeen on voimaan tullut muutoksia eläinsuojelulakiin sekä sikojen suojelun valtioneuvoston asetukseen. Turkiskettuja viedään Suomesta elävinä jalostuseläiminä Kiinaan muutamia kuljetuksia vuosittain. Elävien turkiseläinten tai porojen maastaviennin yhteydessä ei EU säädösten mukaan edellytetä reittisuunnitelmaa. Kansallisesti on pohdittu, pitäisikö reittisuunnitelma edellyttää.

EU [Platform on Animal Welfare](#) aloittaa toimintansa 6.6.2017. Suomesta ministeriön edustajan lisäksi Platformiin on asiantuntijajäseneksi valittu eläinten hyvinvointitieteen professori Anna Valros Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisestä tiedekunnasta. Platformin tavoitteena on jakaa hyviä käytäntöjä ja yhtenäistää eläinten hyvinvointia koskevan voimassa olevan EU lainsäädännön toimeenpanoa. EU:n yhteistä keskustelufoorumia eläinten hyvinvoinnista tarvitaan, sillä jäsenmaiden välistä keskustelua ei tällä hetkellä juuri ole, syystä, että EU:n eläinten hyvinvointilainsäädäntöön ei parhaillaan suunnitella muutoksia.

Muutamat EU jäsenmaat: Saksa, Alankomaat ja Tanska, haluavat edistää eläinten hyvinvointia kuljetuksissa ja tehdä nykyisiin EU-säädöksiin tiukennuksia. Muun muassa alle 14 vrk ikäisten vasikoiden kuljetukset haluttaisiin kieltää. Näiden maiden kannanotossa on toivottu myös kuljetusaikojen rajoittamista. Suomessa kuljetusaikojen rajoittaminen toisi elinkeinolle ongelmia, sillä Suomi on pitkä maa ja teurastamoja on suhteellisen harvassa.

5. Eläinkuljetukset ja eläinten hyvinvointi

Eläinkuljetuslainsäädäntö, ylitarkastaja Sari Salminen, Evira

Eläinten kuljetusta säätelevät EU:n eläinkuljetusasetus ([1/2005](#)) ja kansallinen eläinkuljetuslaki ([1429/2006](#)), kertoi neuvottelukunnan kokouksessa asiantuntijana vierailut ylitarkastaja Sari Salminen Evirasta. Eläinkuljetusasetusta sovelletaan kaupallisiin kuljetuksiin eli kuljetuksiin, joista on suoraa taloudellista hyötyä ja jotka ovat osana voittoa tavoittelevaa liiketaloudellista tai kaupallista toimintaa. Eläinkuljetuslaki koskee myös asetuksen ulkopuolelle jäävien eläinten kuljetusta. [Lisätieto](#) eläinten kuljetuksesta ja lainsäädännön

soveltamisesta löytyy Eviran sivulta. Kuljetus on eläimelle stressaavaa ja kuljetusvälineeseen lastaaminen ja purku ovat eläimen hyvinvoinnin kannalta kriittisiä tilanteita. Säästösten tarkoituksena on suojella eläimiä kuljetuksessa ja sen yhteydessä vahingoittumiselta ja sairastumiselta sekä kaikelta vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä. Eläinten hyvinvoinnista kuljetuksen aikana on huolehdittava.

Kaupallisissa kuljetuksissa eläinten kuljettajalla on oltava eläinkuljettajalupa ja pätevyystodistus osaamisesta. Lyhyille, alle kahdeksan tunnin kuljetuksille on oma kuljettajalupansa, ja myös yli kahdeksan tunnin mittaisille ns. pitkille kuljetuksille omansa. Kuljetusvälineen pitää olla hyväksytty aina, kun eläimiä kuljetetaan yli kahdeksan tuntia. Eläinten kuljettajien pätevyystodistukset tarvitaan, kun kuljetetaan hevosia, nautoja, lampaita, vuohia, sikaa tai siipikarjaa. Lupia ja todistuksia ei tarvita, kun matka on enintään 65 km. Jos kuljetusauto ajetaan laivaan, niin laivamatka sisältyy kuljetusaikaan. Kaupallisten eläinkuljetusten luvat ja todistukset haetaan [aluehallintovirastosta](#).

Eläinkuljetuksen saa tarkastaa poliisi liikennevalvonnan yhteydessä, tarkastuseläinlääkäri teurastamolla ja rajaeläinlääkäri rajalla. Epäilyyn perustuen eläinkuljetuksen voi tarkastaa aluehallintoviraston edustaja, kunnaneläinlääkäri, poliisi sekä tarkastus- ja rajaeläinlääkäri. Lisäksi erityisiä tarkastuksia tekevät virkaeläinlääkärit Eviran tai aluehallintoviraston määräyksestä. Teurastamolla tarkastetaan kaikki sinne saapuvat eläimet.

Viime vuosina eläinkuljetuksia on tarkastettu noin 400 vuosittain. Suurin osa näistä on tarkastuseläinlääkäriin teurastamolla tekemiä tarkastuksia. Tarkastuksissa havaittujen epäkohtien määrä ja laatu vaihtelevat vuosittain, mutta trendi on viime aikoina ollut laskeva. Yleisesti ottaen puutteet kuljetukseen liittyvissä asiakirjoissa kattavat noin puolet laiminlyönneistä. Esimerkiksi vuoden 2016 tarkastuksissa kaikki hevosten kuljetuksiin liittyvät puutteet olivat asiakirjapuutteita; suoraan hevosten hyvinvointiin liittyviä puutteita ei ollut. Muut epäkohdat vuoden 2016 tarkastuksissa liittyivät kuljetusvälineiden kuntoon ja turvallisuuteen sekä tilavaatimusten ja pitkien kuljetusten lisävaatimusten noudattamiseen. Muita kuin asiakirjapuutteita oli kuitenkin vähän.

Eurooppalaisia eläinten hyvinvoinnista kuljetuksen yhteydessä vastaavia viranomaisia ovat viimeaikoina puhuttaneet eläinten hyvinvointia heikentävät todella pitkät eläinkuljetukset, joissa on havaittu paljon ongelmia, muun muassa Turkin ja Bulgarian rajalla. Pitkien kuljetusten yhteydessä eläimiä voidaan purkaa välillä kuljetusvälineistä lepäämään tarkastusasemille. Suomessa on yksi tarkastusasema, jonka kautta kulkee Norjasta Venäjälle vietäviä sikoja. Elävien eläinten vientiä tuetaan taloudellisesti esimerkiksi nautojen vientituella kolmansiin maihin.

Eläinkuljetusten yhtenä kriittisenä kysymyksenä on korkeassa tuotoksessa olevien lehmien hyvinvointi, jos niiden lypsäminen venyy pitkän kuljetusmatkan seurauksena.

Eviran nettisivu, jossa eläinkuljetustarkastuslomakkeet ja niiden täyttöohje <https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elaimet/elainsuojelu-ja--kuljetus/>

Suomen eläinkuljetukset, toimitusjohtaja Seppo Tolonen, Elintarvikealan Kuljetusyrittäjät ry

Eläinkuljetusalan ammattilaiset kuljettavat yli 90 % Suomen teuraseläinkuljetuksista, kertoi Elintarvikealan Kuljetusyrittäjät ry:n toimitusjohtaja Seppo Tolonen. Alalla toimii noin 70 yritystä 170 kuljetusyksikön voimin ja vuosittain koulutetaan 30–40 eläinkuljettajaa. Suomen eläinkuljetuskalusto on suhteellisen uutta. Alan ammattilainen on käynyt pätevyyskoulutuksen ja suorittanut kokeen. Koulutukseen sisältyy muun muassa eläinten käsittely, käyttäytyminen ja eläimille annettava ensiapu. Teurastamoyritykset järjestävät lisäksi omia koulutuksiaan muun muassa eläinten hyvästä käsittelystä.

Suomen kaupalliset eläinkuljetukset tapahtuvat pääsääntöisesti maamme rajojen sisällä. Eläinkuljetusten valvonta on tällöin helpompaa, kuin jos eläimiä kuljetettaisiin maasta toiseen. Kuljetuskunnottomia, sairaita tai kipeitä eläimiä ei tarkastuksissa juuri havaita. Kuljettajan tekemä eläinten kuljetuskunnon havainnointi ja arviointi voi joskus olla vaikeaa. Esimerkiksi siipikarjakuljetuksissa, joissa kuljettajat eivät yleensä lastaa lintuja kuljetusautoon, vaan lastauksen tekevät eri ammattilaiset. Myös tyrällisten sikojen ja nuorten vasikoiden kuljetuskuntoisuus keskusteluttaa meillä ja muualla Euroopassa. Eläinkuljettajan ammattitaitoa vaaditaan esimerkiksi eläimen kunnon arvioinnissa lastaushetkellä. Lastaus tilanteessa kuljettajan pitää osata lyhyessä ajassa arvioida, kestääkö eläin tulevan kuljetuksen eläimen hyvinvoinnin liaksi heikkenemättä.

Eläinkuljetustarkastusten hyvistä tuloksista huolimatta parannettavaakin löytyy. Suomi on pitkä maa ja eläintilat, etenkin nautatilat, ovat paikoin harvassa. Myös teurastamot ovat harvassa, ja näistä syistä osa eläinkuljetuksista on väkisinkin pitkiä. Ruotsissa pohjoisessa ei ole teurastamoja ja tilanne on melko lailla sama kuin meillä, mutta toisin kuin meillä, Ruotsin pitkissä eläinkuljetuksissa käytetään välitasemia, joissa eläimet lepäävät. Välitysvasikoiden eli pienten vasikoiden, jotka kuljetetaan syntymätilaltaan toiselle nautatilalle jatkokasvatukseen, kuljetukset voivat olla pitkiä. Vasikat on pitkien kuljetusten aikana juotettava. Joidenkin lypsylehmien pitkät kuljetukset ja se, että lehmän lypsyväli voi kuljetuksen vuoksi venyä normaalia pitemmäksi, huolettavat paitsi meillä, myös muualla Euroopassa. Lehmät voidaan lypsää tarvittaessa myös teurastamon navetassa. Lisäksi vaihtelevat lastausolosuhteet eläintiloilla, sää sekä tarttuvien eläintautien vastustaminen haastavat niin eläinten hyvinvoinnin kuin kuljettajan ammattitaidon.

Neuvottelukunta sai kuulla Seppo Tolosen kertomana nautojen ja sikojen keskimääräisistä kuljetusajoista. Kuultiin, että kuljetuksen keston laskenta aloitetaan ensimmäisen eläimen lastauksesta autoon. Nautojen kuljetuksista noin 68 % oli alle kahdeksan tunnin kuljetuksia. Kahdeksasta kahteentoista tunnin nautakuljetusten osuus oli noin 25 %, 12–14 tunnin kuljetusten osuus noin 5,5 % ja yli 14 tunnin kuljetusten osuus noin 1,5 %. Sikojen kuljetuksista 92,5 % jäi alle kahdeksan tunnin, 6,5 % oli 8-12 tunnin, 0,6 % 12–14 tunnin ja 0,3 % yli 14 tunnin kuljetuksia.

Teurastamojen kuljetuslogistiikka, logistiikkapäällikkö Jarkko Lehtisaari, Tuoretie Oy

Jarkko Lehtisaari, Tuoretie Oy:n logistiikkapäällikkö kertoi, että yritys hoitaa muun muassa Atrian teuraskuljetuksia. Tuoretie on selvittänyt videovalvonnan käyttämistä sekä eläinten että kuljettajan hyvinvoinnin turvaamiseksi. Lastausta tiloilla ei ole suunnitelmissa kuvata. Riskin paikka Jarkko Lehtisaaren mukaan eläinkuljetuksissa on sikojen lastaus tilalla. Esimerkiksi, jos sikalassa lastauspaikan lattia on liukas, voi sika satuttaa jalkansa lastauksen yhteydessä niin, että sika kulkee autoon vielä hyvin, mutta teurastamalla purun yhteydessä huomataan, ettei sika varaa jollekin jalalle. Tuoretiellä pyritään lypsylehmät lastaamaan pitkissä, yli kahdeksan tunnin, kuljetuksissa teurasautoon viimeisenä, että niiden kuljetusaika ei venyisi liaksi. Teurastamojen tarkastuseläinlääkärien mukaan lehmien liian pitkäksi venähtänyt lypsyväli ei ole ollut eläinten hyvinvointiongelma. Nautojen kuolleisuus matkan aikana oli viime vuonna Tuoretien kuljetuksissa alle 0,015 %. Kuljetusautoissa on vasikoiden pitkissä kuljetuksissa tuttiämpärit eikä vieroittamattomia vasikoita kuljeteta teurastamoon. Siipikarjan lastausta/kuormausta ei lasketa kuljetusaikaan. Tuoretiellä kuljetusaika siipikarjalla on keskimäärin 34 minuuttia, kuormausaika 1½ tuntia/kuorma, siipikarjan kuljetuksen aikainen kuolleisuus 0,13 % ja siipikarjan odotusaika teurastamalla maksimissaan tunti. Kysyttiin eläinten kuljetuksesta kesähelteellä, esimerkiksi, onko mahdollista lisätä kuljetuskalustoa ja kuljettaa eläimiä väljemmässä lämpöstressin välttämiseksi. Jarkko Lehtisaaren mukaan tämä on mahdollista.

Keskustelu

Keskusteltiin kuljetusajoista ja tuotiin esiin, että Suomen maantieteestä johtuen eläinten kuljetusajan rajoittaminen kahdeksaan tuntiin ja sen alle aiheuttaisi vaikeuksia elinkeinolle. Kuljetusajan lyhentämisen sijasta elinkeino haluaa edistää eläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana. Eläinkuljetusten pitkä kesto ei ole ongelma joka puolella Suomea ja eläintilojen keskittyminen sekä tilakoon kasvu vähentävät pitkien kuljetusten ongelmaa, kun hajallaan Suomessa olevat pienet tilat lopettavat elinkeinonsa ja jäljellejäävät tilat ovat eläinmääriltään suurempia. Muistutettiin, että tuotantoeläimen lastaus kuljetusvälineeseen, kuljetus ja purku ovat eläimelle aina stressaavia, ja kuljetusajan lyhentäminen pitäisi olla tavoitteena etenkin lypsylehmien ja pikkivasikoiden osalta. Huolena ovat myös esimerkiksi turkiskettujen hyvin pitkät kaukokuljetukset ja porojen pitkät kuljetukset. Siipikarjan lastaajien aseman lisääminen eläinten kuljetuksenaikaisen hyvinvoinnin vastuuketjuun otettiin esille.

Osa neuvottelukunnan jäsenistä arveli, että EU:n eläinkuljetusasetusta ([1/2005](#)) ei ryhdytä uudistamaan, vaan toimijoille vapaaehtoiset hyvät käytännöt tulevat olemaan tie eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi kuljetusten yhteydessä. Saatiin vinkki eläinkuljetusten hyvien käytäntöjen projektin nettisivusta <http://animaltransportguides.eu/>

6. Muut asiat

Neuvottelukunnan syksyn kokousten ajankohdat:

- torstai 31.8 klo 10:15 – 12:15
- torstai 12.10 klo 11:15 – 13:15 -> huomaa aloitusaika!
- tiistai 12.12 klo 11:15 – 13:15 -> huomaa aloitusaika!

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:15.

Liitteet

- Kokouksen esityslista

Helsingissä 31.8.2017

Pöytäkirjan vakuudeksi

Olli Peltoniemi
puheenjohtaja

Satu Raussi
sihteeri

Liite

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 3 Kokous 3/2017

Esityslista

Aika 10.5.2017, klo 10:15–12:15
Paikka Helsinki, Mariankatu 9, neuvotteluhuone Jakovara 1, kellarikerros
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen
3. Edellisen kokouksen pöytäkirja
4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä – eläinsuojelulain uudistuksen tilanne ym.
5. Eläinkuljetukset ja eläinten hyvinvointi
 - a. Eläinkuljetuslainsäädäntö, Sari Salminen, Evira
 - b. Suomen eläinkuljetukset, Seppo Tolonen, SKAL
 - c. Teurastamojen kuljetuslogistiikka, Jarkko Lehtisaari, Tuoretie Oy & Petri Ruokonen HKScan Finland Oy
6. Muut asiat
 - Seuraavan kokouksen ajankohta ja asialista
7. Kokouksen päättäminen

Liitteet

- Edellisen kokouksen 7.3.2017 pöytäkirja

Linkkejä

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta maa- ja metsätalousministeriön nettisivuilla
<http://mmm.fi/tuotantoelainten-hyvinvoinnin-neuvottelukunta>

Valtioneuvoston asetus tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnasta (330/2009)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090330>

Eläinsuojelulain uudistamisesta maa- ja metsätalousministeriön nettisivuilla
<http://mmm.fi/elainsuojelulaki>

Matkalaskupohja <http://mmm.fi/yhteystiedot>

Blogijutut kokouksista Eläinten hyvinvointikeskuksen www.elaintieto.fi sivustolla

Tervetuloa kokoukseen!